

ความลับพันธ์ระหว่างความพ่อใจในงานกับการปฏิบัติงาน : ศึกษากรณี
พนักงานวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

นางสาวนิตยา รัศมีรัตน์

003639

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาลัษณศาสตร์แพทย์
แผนกวิชาลัษณศาสตร์และมนุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๗๙๕๐๖๒๔

INTER-RELATIONSHIP BETWEEN JOB SATISFACTION AND WORK PERFORMANCE :

A CASE STUDY OF FAMILY PLANNING FIELD WORKERS AT HEALTH CENTER

DEPARTMENT OF HEALTH, BANGKOK METROPOLIS

Miss Nittaya Russamirat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Sociology)

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในงานกับการปฏิบัติงาน : ศึกษากรณีพนักงานวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวนิตยา รัศมีรัตน์
แผนกวิชา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. วิเชียร ประจวบเมฆะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... กิจกรรมการ
(แพทท์ฟูนิ ม.ร.ว. สิทธิมาตุย มุกตามระ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในงานกับการปฏิบัติงาน : ศึกษารณี พนักงานวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวนิตยา รัศมีรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประลิทรรัตน์

แผนกวิชา

สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

ปีการศึกษา

๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยทาง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในงานของพนักงานวางแผนครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อหาข้อเท็จจริงสุปผลของสมมุติฐานที่ว่า "ความพอใจในงานสูง การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพสูงครับ"

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามทัศนคติของพนักงานวางแผนครอบครัว ซึ่งปฏิบัติงานประจำศูนย์บริการสาธารณสุข ทั้ง ๓๔ แห่ง แห่งละ ๒ - ๓ คน ในทุกเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๐๐ คน แล้วนำมาวิเคราะห์สุปผล ปัจจัยว่าความพอใจในงานซึ่งได้กำหนดไว้ ๔ ปัจจัย คือ ก. ลัพธ์ภารภาระ ข. เงินเดือนและสวัสดิการ ค. ความมั่นคงในการทำงาน และ ง. โอกาสสักวันหน้าในการทำงาน

สำหรับการวัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้อาศัยข้อมูลจากผลงานการปฏิบัติงานของพนักงานวางแผนครอบครัว ๑. เก็บน หลังการแจกแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านและความสามารถในการชี้ให้สัตว์ที่เยี่ยมมาบันทึกการที่ศูนย์ฯ และข้อมูลจากแบบสอบถามทัศนคติของหัวหน้าพยาบาลซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา โดยตรงทุกศูนย์บริการสาธารณสุขที่มีพนักงานวางแผนครอบครัว จำนวน ๓๔ คน

ประสีทิภภาพในการปฏิบัติงานทั้ง ๓ ปัจจัย คือ ๑. การเยี่ยมชมวิจัยเจริญพันธุ์
๒. ความสามารถในการจูงใจ และ ๓. การปฏิบัติงานในสายตาผู้บังคับบัญชา

ผลการศึกษาปรากฏว่า ความพอใจในงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพค่อนข้างมาก และเก็นชักเป็นไปตามสมดุลฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานมีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพของงาน และความพอใจในสัมพันธภาพของการทำงานและโอกาสก้าวหน้าในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลงานนักงานเยี่ยมชมวิจัยเจริญพันธุ์ และความรู้สึกพอใจในโอกาสก้าวหน้าในการงาน ตลอดจนความพอใจในเงินเดือนและสวัสดิการมีความสัมพันธ์กับ การปฏิบัติงานในสายตาของผู้บังคับบัญชา

นอกจากนี้ยังพบว่า ภูมิหลังของพนักงานวางแผนครอบครัวໄสาก็ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส และระยะเวลาปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในงานและประสิทธิภาพของงานในลักษณะแตกต่างกัน คือ พนักงานวางแผนครอบครัวที่มีอายุสูงกว่า ๔๕ ปี การศึกษาระดับ ม.ศ. ๓ สถานภาพสมรสแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน และปฏิบัติงานนานกว่า ๑ ปี จะส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอัตราส่วนสูงขึ้นอีกด้วย。

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Inter Relationship Between Job Satisfaction and
Work Performance : A Case Study of Family Planning
Field Workers at Health Center, Department of
Health, Bangkok Metropolis.

Name   Miss Nittaya Russamirat

Thesis Advisor   Dr. Suchart Prasith-Rathsint

Department   Sociology and Anthropology

Academic Year   1977

ABSTRACT

This study focuses on factors affecting job satisfaction of the Bangkok Metropolis family planning field workers and the impact of the job satisfaction on their work performance. It is hypothesized that the more they are satisfied with the work, the more efficiently the family planners perform their work.

Data used in theis study were collected from questionnaires by 100 family planning field workers at 34 Health Centers. Job satisfaction consists of 4 major components, namely, work relations, salaries and welfare, job security, and career advancement.

Data on the field workers' job performance were collected from their work records one month after they filled the questionnaires. The records provide data on the field workers' home visits and the number of women who were motivated and came to the Health Centers

for contraception. Their supervisors were also asked to evaluate the performance of their field workers. Job efficiency thus consists of 3 major components, namely, frequency of home visits, ability to persuade women to adopt birth control and the supervisors' subjective evaluation of their work efficiency

It was found that the field workers' job satisfaction is positively associated with their level of efficiency as hypothesized. That is, satisfaction with job security is positively associated with all three components of job efficiency and satisfactions with work relations and career advancement are also positively associated with the frequency of home visits. It was also found that satisfaction with the career advancement and with salaries and welfare were positively correlated with their supervisors' subjective evaluation.

In addition the field workers' personal factors, namely, age, education, marital status and work duration also affect the associations between job satisfaction and efficiency of performance in various ways. The relationships between the two sets of variables were accentuated among the field workers who were over 29 years of age, completed M.S. 3, currently living with their spouse and have worked over 3 years.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอุล่องไก่ควยความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากหลายหน้า ซึ่งผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี่ ผู้ทำการศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์ หัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย ที่ได้เสียสละเวลาเพื่อให้คำแนะนำชี้แจงถึงปัญหาต่าง ๆ ทุกค้าน และคุ้มครองอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาที่เขียนวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอุล่องควยดี

ผู้ทำการศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงคือ ศาสตราจารย์ประเสริฐ แย้มกลินฟูง หัวหน้าแผนกวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กุณา ให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ผู้ทำการศึกษาขอกราบขอบพระคุณ แพทย์หญิง ม.ร.ว. สิทธามาลย์ มุตตามะระ หัวหน้างานวางแผนครอบครัว กองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กยุงเทพมหาราช ที่กุณาให้คำปรึกษา และให้ความเอื้อเพื่ออย่างสูง

ทั้งนี้จะเว้นไว้ให้จะแสดงความขอบพระคุณคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเดิศ เลี้ยงประไพ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์อุไรวรรณ คันธ์สุขเง矜 และ อาจารย์วรวิทย์ เจริญเดิศ ที่กุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประเมินผลข้อมูล ผู้ทำการศึกษากราบขอแสดงความขอบคุณ อาจารย์สิรินธร์ เชณฐากุล คุณยุ่งพันธุ์ เอกรักษ์ คุณสุภา กระหง่าน คุณพรรตัน พูเชิค และ คุณชัวรชัย อาทรธุระสุข โดยเฉพาะ คุณปุสตี อาคมานันท์ ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งขอขอบคุณหัวหน้าพยาบาล และพนักงานวางแผนครอบครัวทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี ในการตอบแบบสอบถามและให้ความเอื้อเพื่อเรื่องข้อมูล ผู้ทำการศึกษาถือว่าเป็นในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวมาไว้แล้วข้างต้น อันมีผลทำให้ผู้ทำการศึกษาสามารถเขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมความมุ่งหมายทุกประการ จึงกราบขอแสดงความขอบพระคุณทุกท่านอย่างจริงใจที่สุดอีกรังหนึ่ง。

สารบัญ

หนา

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิจกรรมประจำปี	๙
รายการตารางประกอบ	๑๐
บทที่	
๑. บทนำ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
ผลการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
แนวความคิดในการศึกษา	๑๔
วัสดุประสงค์ในการศึกษา	๒๕
ขอบเขตในการศึกษา	๓๐
ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย	๓๐
นิยามคำศัพท์ต่าง ๆ ในการศึกษา	๓๑
๒. ระเบียบวิธีการวิจัย	๓๔
ลักษณะของข้อมูลและการเก็บข้อมูล	๓๔
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๖
๓. ลักษณะทั่วไปของศูนย์บริการสารสนเทศและพนักงานวางแผนครอบครัว	๓๘
ศูนย์บริการสารสนเทศ	๓๘
พนักงานวางแผนครอบครัว	๔๐
หน้าที่ความรับผิดชอบ	๔๑
เวลาการปฏิบัติงาน	๔๒
เงินเดือนและสวัสดิการ	๔๓

การปักครองบังคับบัญชา	๔๗
ภูมิหลังของพนักงานวางแผนครอบครัว	๔๗
อายุ	๔๘
การศึกษา	๔๙
สถานภาพการสมรส	๕๖
ระยะ เวลาการปฏิบัติงาน	๕๗
๔. วิธีการวัดความพอใจในงานและประสิทธิภาพของงาน	๕๘
การวัดความพอใจในงานของพนักงานวางแผนครอบครัว	๕๘
สัมพันธภาพในการทำงาน	๕๙
เงินเดือนและสวัสดิการ	๕๐
ความมั่นคงในการทำงาน	๕๑
โอกาสส้าวหน้าในการทำงาน	๕๒
ความพอใจในงานรวม	๕๔
การวัดประสิทธิภาพของงานของพนักงานวางแผนครอบครัว	๕๕
การเยี่ยมหมุนเวียนเจริญพันธุ์	๕๕
ความสามารถในการชูใจ	๕๗
การปฏิบัติงานในสายตามบังคับบัญชา	๕๘
ประสิทธิภาพของงานรวม	๕๙
๕. ความพอใจในงานและภูมิหลังของพนักงานวางแผนครอบครัว	๖๐
ความพอใจในงานของพนักงานวางแผนครอบครัว	๖๑
ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในการทำงาน	๖๑
ปัจจัยด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	๖๓
ปัจจัยด้านความมั่นคงในการทำงาน	๖๔

ปัจจัยค่านิogaสก้าวน์ในการทำงาน	๖๕
อายุกับความพอใจในปัจจัยต่าง ๆ	๖๕
การศึกษากับความพอใจในปัจจัยต่าง ๆ	๗๑
สถานภาพสมรสกับความพอใจในปัจจัยต่าง ๆ	๗๖
ระยะเวลาปฏิบัติงานกับความพอใจในปัจจัยต่าง ๆ	๘๐
๖. ประสิทธิภาพของงานและภูมิหลังของพนักงานวางแผนครอบครัว	๘๕
ประสิทธิภาพการเยี่ยมหมิงวัยเจริญพันธุ์	๘๕
ประสิทธิภาพความสามัคคีในการชูงใจ	๘๖
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสายคาดัญมังคันบัญชา	๘๗
อายุกับประสิทธิภาพของงานค่านทาง ๆ	๘๗
การศึกษากับประสิทธิภาพของงานค่านทาง ๆ	๘๙
สถานภาพสมรสกับประสิทธิภาพของงานค่านทาง ๆ	๙๕
ระยะเวลาปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพของงานค่านทาง ๆ	๙๙
๗. ความพอใจในงานกับประสิทธิภาพของงานและภูมิหลังของพนักงาน	๙๐๙
วางแผนครอบครัว	
ความพอใจในลัมพันธ์ภาพในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๙๐๓
ความพอใจในเงินเดือนและสวัสดิการกับประสิทธิภาพของงาน	๙๐๖
ความพอใจในความมั่นคงในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๙๐๘
ความพอใจในโอกาสสก้าวน์ในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๙๑๑
ความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวม	๙๑๓
ความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวมและภูมิหลังของพนักงานวางแผนครอบครัว	๙๑๕

ภูมิหลังค้านอายุ	๑๖๕
ภูมิหลังค้านการศึกษา	๑๖๗
ภูมิหลังค้านสถานภาพการสมรส	๑๖๙
ภูมิหลังค้านระดับเวลาปฏิบัติงาน	๑๗๑
๔. สูปผลและขอเสนอแนะ	๑๗๓
บรรณานุกรม	๑๗๐
ภาคผนวก	๑๗๑
แบบสอบถามพนักงานวางแผนครอบครัว	๑๗๑
แบบสอบถามบุรุษค้นบัญชา	๑๗๓
ประวัติ	๑๗๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานการตรวจประเมิน

รายการที่	หนา
๑ อาชญากรรมของพนักงานวางแผนครอบครัว	๔๔
๒ การศึกษาของพนักงานวางแผนครอบครัว	๔๕
๓ สถานภาพสมรสของพนักงานวางแผนครอบครัว	๔๖
๔ ระยะเวลาการปฏิบัติงานของพนักงานวางแผนครอบครัว	๔๗
๕ อัตราส่วนรอยของการกระจายของปัจจัยค่าน้ำมันพื้นที่ภายในการทำงาน	๔๘
๖ " " " ค่านเงินเดือนและสวัสดิการ	๔๙
๗ " " " ค่านความมั่นคงในการทำงาน	๕๐
๘ " " " ค่านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	๕๑
๙ อัตราส่วนรอยของความพอใจในงานรวม	๕๒
๑๐ ผลการวัดประสิทธิภาพจากการจำนวนการเยี่ยมหญิงวัยเจริญพันธุ์	๕๖
๑๑ " " จากความสามารถในการดูแล	๕๗
๑๒ " " จากการปฏิบัติงานในสายตาผู้บังคับบัญชา	๕๘
๑๓ อัตราส่วนรอยของประสิทธิภาพของงานรวม	๕๙
๑๔ อัตราส่วนรอยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามอายุ กับประเภทและระดับของความพอใจ	๖๖ - ๖๗
๑๕ อัตราส่วนรอยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามอายุ และความพอใจในงานรวม	๗๐
๑๖ อัตราส่วนรอยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามการศึกษา กับประเภทและระดับความพอใจ	๗๙
๑๗ อัตราส่วนรอยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามการศึกษา และความพอใจในงานรวม	๘๔

๑๕	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามสถานภาพสมรส กับประเภทและระดับของความพอใจ	๗๗
๑๖	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามสถานภาพสมรส และความพอใจในงานรวม	๗๘
๒๐	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงานกับประเภทและระดับความพอใจ	๗๙
๒๑	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงานกับความพอใจในงานรวม	๘๐
๒๒	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามอายุ	๘๑
๒๓	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามการศึกษา และประลักษณ์ภาพของงานรวม	๘๒
๒๔	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามการศึกษา กับประเภทและระดับของประลักษณ์ภาพของงาน	๘๓
๒๕	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามการศึกษา และประลักษณ์ภาพของงานรวม	๘๔
๒๖	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามสถานภาพสมรส กับประเภทและระดับของประลักษณ์ภาพของงาน	๘๕
๒๗	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามสถานภาพสมรส และประลักษณ์ภาพของงานรวม	๘๖
๒๘	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงานกับประเภทและระดับของประลักษณ์ภาพของงาน	๘๗
๒๙	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงานกับความพอใจในงานรวม	๘๘

ตารางที่

หน้า

๓๐	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามประเภทและระดับของความพอใจในสัมพันธภาพในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๑๐๕
๓๑	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามประเภทและระดับของความพอใจในเงินเดือนและสวัสดิการกับประสิทธิภาพของงาน	๑๐๖
๓๒	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามประเภทและระดับของความพอใจในความเมื่นคงในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๑๐๗
๓๓	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามประเภทและระดับความพอใจในโอกาสสักวันน้ำในการทำงานกับประสิทธิภาพของงาน	๑๐๘
๓๔	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวม	๑๑๒
๓๕	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวมและอาชญากรรม	๑๑๖
๓๖	อัตราส่วนของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวมและการศึกษา	๑๑๙
๓๗	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวมและสถานภาพสมรส	๑๒๐
๓๘	อัตราส่วนร้อยของพนักงานวางแผนครอบครัวจำแนกตามความพอใจในงานรวมกับประสิทธิภาพของงานรวมและระยะเวลาปฏิบัติงาน	๑๒๒